

Factsheet hepatitis B

Landelijk vaccinatieprogramma hepatitis B-risicogroepen

Wat is hepatitis B?

Hepatitis B is een leverontsteking veroorzaakt door een virus dat men oploopt via seksueel contact of bloed-bloedcontact. Het is een ziekte die ernstig kan verlopen en de lever kan er blijvend beschadigd door raken. Veel mensen hebben, nadat ze het virus opgelopen hebben, zelf geen klachten, maar zijn wel besmettelijk voor anderen, waardoor ze het virus kunnen verspreiden zonder het zelf in de gaten te hebben. Hepatitis B is erg besmettelijk (honderd maal besmettelijker dan hiv).

Overdracht hepatitis B

Het hepatitis B-virus loop je op via seksueel contact of via bloed–bloedcontact, bijvoorbeeld via het delen van scheermesjes, tandenborstels (bloedend tandvlees) en seksspeeltjes. Condooms beschermen gedeeltelijk en kunnen ook nog scheuren of afglijden. De beste bescherming biedt een serie van drie vaccinaties

Hoe groot is de kans dat je als homo-/biseksuele man in Amsterdam met hepatitis B in aanraking komt?

De kans dat je als man die seks heeft met mannen met het hepatitis B-virus in aanraking komt, is in Amsterdam ongeveer 20%. Hoe meer mannen zich laten vaccineren, des te kleiner de kans dat hepatitis B zich verder verspreidt.

Acute, recent opgelopen hepatitis B-infectie

- 30% van de mannen die een hepatitis B-infectie oploopt, wordt merkbaar ziek. De ziekteverschijnselen kunnen variëren van licht ('griepje') tot zeer ernstig, tot overlijden aan toe. Veel mensen zijn maandenlang uit de running.
- 70% van de mannen die een hepatitis B-infectie oploopt, heeft geen klachten of zulke milde klachten dat de infectie niet opgemerkt wordt.

De besmettelijkheid is, net als bij hiv, het hoogst kort nadat men de infectie heeft opgelopen, ongeacht of men klachten heeft of niet. In deze fase kan het virus gemakkelijk worden overdragen. Na een infectie raakt 90% van de mannen het virus binnen een half jaar kwijt, waarna men immuun is en levenslang beschermd.

Chronische, langer geleden opgelopen hepatitis B-infectie

Ongeveer 10% van de personen met een hepatitis B-infectie raakt het virus na een half jaar niet kwijt. Men spreekt dan van chronische hepatitis B.

- Behandeling voor chronische hepatitis B is langdurig, heeft veel bijwerkingen en is lang niet altijd succesvol. Bij 15-25% van de mensen die chronische, onbehandelde hepatitis B hebben, ontwikkelt zich na 5-25 jaar levercirrose (verschrompeling van de lever) en/of leverkanker. Van de mensen die levercirrose of leverkanker krijgen, overlijdt circa 25%.

- Jaarlijks sterven in Nederland ongeveer tweehonderd mensen aan de gevolgen van een hepatitis B-infectie. Dit is veel meer dan de sterfte aan aids, waaraan naar schatting circa 85 patiënten per jaar overlijden.

Vaccinatierreeks hepatitis B

Een volledige vaccinatierreeks tegen hepatitis B bestaat uit een serie van drie vaccinaties waarbij de tweede vaccinatie een maand na de eerste wordt gegeven, en de derde 5 maanden na de tweede. Na drie vaccinaties is 95% levenslang beschermd.

Hoeveel homo-/biseksuele mannen in Amsterdam zijn er in dit vaccinatieprogramma gevaccineerd?

In Amsterdam zijn er in het kader van dit vaccinatieprogramma, dat in 1998-2000 een pilot had en in 2002 is gestart, nu ruim 19.000 homo-/biseksuele mannen gevaccineerd. De gratis hepatitis B-vaccinatie wordt aangeboden door de GGD (op de Soa-polikliniek en bij afdeling Algemene Infectieziekten). Tijdens vaccinatieacties in het uitgaanscircuit (feesten, Pride, sauna, gay uitgaansgelegenheden) zijn vanaf eind 2006 ongeveer 2100 homo-/biseksuele mannen gevaccineerd.

Vanaf 2007 wordt er ook tijdens de Pride Amsterdam gevaccineerd:

Gaypride 2007: 211 1^e vaccinaties en 27 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2008: 113 1^e vaccinaties en 18 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2009: 104 1^e vaccinaties en 31 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2010: 143 1^e vaccinaties en 47 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2011: 102 1^e vaccinaties en 63 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2012: 80 1^e vaccinaties en 38 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2013: 57 1^e vaccinaties en 38 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2014: 66 1^e vaccinaties en 28 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2015: 57 1^e vaccinaties en 26 vervolgvaccinaties
 Gaypride 2016: 48 1^e vaccinaties en 27 vervolgvaccinaties

Voor wie is dit gratis hepatitis B-vaccinatieprogramma?

Het landelijke vaccinatieprogramma hepatitis B-risicogroepen is bedoeld voor personen met verhoogd risico op hepatitis B. Dit zijn mannen die seks hebben met mannen en sekswerkers. Het doel van dit vaccinatieprogramma is om de overdracht van hepatitis B onder risicogroepen te verminderen. Het tweede doel is het opsporen van personen met chronische hepatitis B. De risicogroepen kunnen het hele jaar door terecht voor gratis vaccinaties bij de GGD. Er zijn speciale spreekuren waar men op afspraak terecht kan (zie ook ggd.amsterdam.nl/infectieziekten/soa-hiv-sense/kopie-vaccinatie/kopie-waar-kunt/ en mantotman.nl).

Wij voeren als GGD Amsterdam het landelijke vaccinatieprogramma hepatitis B-risicogroepen uit, waarbij homo-/biseksuele mannen een belangrijke doelgroep zijn. Dit landelijke programma wordt door VWS gefinancierd en gecoördineerd door het RIVM rivm.nl/Onderwerpen/H/Hepatitis_B_risicogroepen.

Wie worden in Nederland allemaal gratis gevaccineerd tegen hepatitis B?

- De risicogroepen waar het landelijk vaccinatieprogramma voor risicogroepen zich op richt, hier vallen onder meer sekswerkers en mannen die seks hebben met mannen onder, zie rivm.nl/Onderwerpen/H/Hepatitis_B_risicogroepen
- Baby's van wie een van de ouders komt uit een land waar hepatitis B veel voorkomt onder de bevolking (een 'hepatitis B endemisch land'). Voor deze doelgroep is er sinds 2003 een vaccinatieprogramma.
- Alle baby's die op of na 1 augustus 2011 geboren zijn. Zij krijgen de vaccinaties via het Rijksvaccinatieprogramma. Nederland volgt hiermee de aanbeveling op van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). In de meeste landen in en buiten Europa is de algemene vaccinatie tegen hepatitis B ook al jaren het beleid.

- Alle zwangeren in Nederland worden sinds 1989 tijdens hun zwangerschap gecontroleerd op aanwezigheid van het virus. Als een zwangere dit bij zich draagt, wordt de baby direct na de geboorte gevaccineerd.
- De contacten (seksuele partners, gezinsleden) van mensen met acute of chronische hepatitis B komen in aanmerking voor hepatitis B-vaccinatie..

Verder geldt een hepatitis B-vaccinatieadvies voor:

- personeel in medische beroepen en zorg (meestal vergoed via de werkgever).
- Mensen die langdurig en/of frequent reizen naar landen waar veel hepatitis B voorkomt. De kosten worden in sommige gevallen vergoed door de (aanvullende) ziektekostenverzekering.

Hepatitis A

Mannen die seks hebben met mannen, lopen zowel risico op hepatitis B als hepatitis A. Hepatitis B-vaccinaties zijn in het kader van het 'landelijk vaccinatieprogramma hepatitis B-risicogroepen' gratis voor mannen die seks hebben met mannen. Voor het combinatievaccin hepatitis B/A betaalt men dan een eigen bijdrage voor het hepatitis A-gedeelte.

Lopen hetero's ook risico?

Hetero's zijn geen doelgroep van dit vaccinatieprogramma. Hepatitis B is in Nederland niet wijd verspreid onder de algemene bevolking, zoals bijvoorbeeld wel in bepaalde Afrikaanse en Aziatische landen het geval is. In die landen vindt er veel overdracht plaats van moeder op kind. In Nederland zien we hepatitis B voornamelijk bij bepaalde risicogroepen en daar is het vaccinatiebeleid dan ook op gericht. Ondanks de enorme inspanning om deze risicogroepen te bereiken, komt hepatitis B nog steeds voor, ook bij hetero's. Daarom is sinds augustus 2011 de hepatitis B-vaccinatie opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma voor kinderen. De risicogroepencampagne zal echter minstens nog 15 jaar gecontinueerd moeten worden.